

Szerkesztő: Körmendy Regina

LELŐ HELY

Ásványgyűjtői hírlevél

2015/VII. szám

McGuinnessit, Kraubath, Gulsen-kőfejtő, Ausztria

Fénykép: Körmendy Regina

Tartalom

Körmendy Regina: Stájerországi Kék-Túra a Mürz és a Mura völgyében.....	2
Körmendy Regina: A parádsasvári Béke-táró kalcitjai	28
Hírek, események.....	32
Magyar Földtani Végegylet	
85%-os készülséget ért el a Börzsönyvasút Nagyirtáspusztá és Márianosztra közötti felújított szakasza	
A mátrai ércbányák a tájrehabilitáció II. ütemében 2015-ben felszámolt maradványai	

Körmendy Regina

Stájerországi Kék-Túra a Mürz és a Mura völgyében

Amikor 2015 nyarán megkutatottuk a Mura hordalékát Letenyén, elhatároztuk, hogy az idei stájerországi túránkat Felső-Stájerországba szervezzük majd a Mura és a Mürz völgyébe, így egyben eredetkutatást is végezvén. Szeptember elején a Mindat és a Mineralienatlas adatbázisaiban szereplő érdekesebb lelőhelyeket listába szedtem és elküldtem Walter Postl grazi barátunknak, aki bejelölte a még szóba jöhető (azaz még ki nem fosztott) lelőhelyeket, így a lista lényegesen megrövidült, de a 3 napba még így sem fért volna be. Amit mindenképpen meg akartunk nézni, az a Fischbacher Alpen lazulit-lelőhelyei voltak Mürzzuschlag és Krieglach környékén, már csak azért is, mert nagyon szeretjük a kék köveket. Ezenkívül érdekelték a serpentinitek St. Lorenzen és Kraubath között, ott is egy kék ásvány vonzott – a McGuinnessit (Magnézium-réz-hidrokarbonát), az érces kitöltésű márványok Murau környékén, az arany-platina tartalmú patakhordalék a régi pusterwaldi aranybányáknál, de meg akartunk nézni egy olyan Mura menti kavicsbányát is, amibe még nem kerültek be a Koralpe-Stubalpe közei. Nos, a végleges döntést a lehetőségek és az időjárás könnyítette meg – a legnagyobb, Katsch-völgyi márványbánya (Schwarzenberg bánya) nem kaptunk engedélyt, így helyette a már felhagyott St. Peterbeli Zeilerbányát választottuk. Aranymosáshoz túl magas volt a patakok vízállása, ezért ezt elnapoltuk, viszont nemcsak egy, hanem mindjárt két hatalmas serpentinbányába is kaptunk belépési engedélyt, végül találtunk még egy kékásványos lelőhelyet is, a kék anatózt tartalmazó, még működő Hadersdorfer Gneiszbányát (ráadásul jelentős rézércesedéssel), és a Mura menti kavicsbányában Graz alatt, Wundschuhban is körül akartunk nézni. Szállást Breitenau-St. Jakobban kaptunk, a grazi hegyvidék legmagasabb cúcsa, az 1720 m-es Hochlantsch alatt – ásványbarátok közt is híres hely óriási magnezitbányája miatt, de sajnos oda sem kaptunk engedélyt. Persze terveztük, hogy legalább fentről bekukkantunk oda, de ez már nem fért be az igen rövid októberi napokba, így Breitenau végül csak alvóhelyünk maradt.

Ahogy közeledett az indulás napja, egyre inkább aggódva hallgattuk az időjárásjelentéseket, jósltak havat, havas esőt, -5 fokot, zuhogó esőt, fel nem oszló ködöt, árvizet – egyszerűen világvégét. Azzal tisztába voltunk, hogy nem lesz októberi nyár mint múlt évben és esténként nem fogunk naplementét nézni egy pohár Schilcher-bor mellett a szabadban, de azért nem adtuk fel a reményt és szombat reggel elindultunk Sopronból. A Semmeringhez közeledve egyre sűrűbb lett a köd, de miután elhagytuk az utolsó semmeringi alagútát, a felhők visszahúzódtak a magas hegyek oldalára, így ugyan a hegycsúcsokat nem láttuk, de legalább nem lettünk vizesek.

A Semmeringen át a Mürz völgyébe

Első állomásunk a Mürzzuschlag-Hönigsberg területén lévő kavicsbánya volt, melyről Walter barátunk előzetesen kinyomozta, hogy a CEMEX tulajdonában van és már pár éve felhagyták, azóta ipari park épült körülötte. Mivel nincs olyan kavicsbánya, ahol nem potyogtatták a kavicsot szanaszét a környékén, mégiscsak meg akartuk nézni, hiszen egyike volt annak a lazulit-lelőhelyek a Fischbacher Alpenben. Meg is találtuk a csodaszép zöld színű tavait, de a meddőhányók beépültek, a bejáratot tiltótáblák garadája őrizte, így csak fotózni tudtunk. Miközben Móni a bányacsigák

életét leste, átnéztem a meddőhányó alján lévő kavicsokat, de sajnos egy kék sem akadt, ehelyett Mura-völgyi szerpentinitsziklák köszöntek vissza.

A Cemex kavicsbányája Hönigsdorfban

Tiltótáblák veszik körül

Nagy szerpentinittömbök és kavicsok a bejáratnál szemben

Bányacsiga (Nagy Móni fényképe)

Második állomásunk a stájerországi kék kő (azaz a lazulit) típuslelőhelye volt, a Fressnitz völgye, Krieglach községtől DNy-ra. A völgybe nyúló házakig kocsival is el lehet menni, de aztán ajánlott gyalog folytatni az utat, hiszen a lazulitos kövek a patakhordalékban találhatók. Az aranyba és vörösbe öltözött őszi táj, a magas, mohával benőtt fenyőfák, az út menti kvarcfillitsziklák, a patak morajló, habzó vize rendkívül vonzóvá tette az utat, akkor is, ha többnyire lehajtott fejjel mászkáltunk.

A Fressnitzgraben bejárata

Árvízvédelmi (ágfogó) gát a Fressnitznél

Nagy torlat

Szálban álló kvarcfillit az út mentén

Nagy torlat – innen került elő a lazulitos kavics

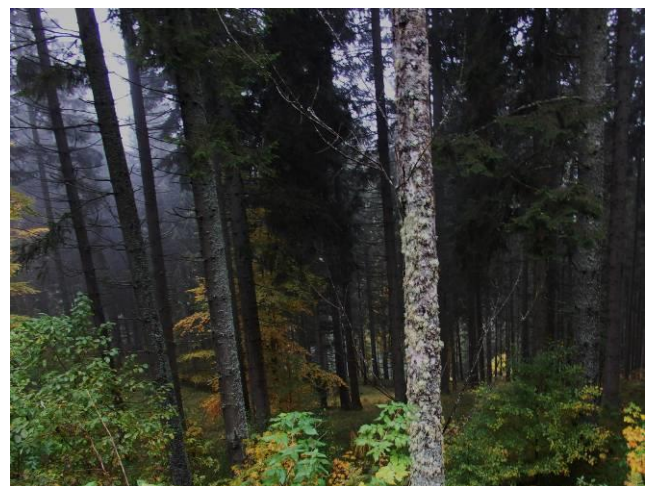

Völgyi út

Végül az egyik hordalékkúpban, kb. 2 km-re a völgy bejáratától, meglelt a lazulit, így megfordultunk, hogy megkeressük a Krieglach feletti 1154 m-es Höllkogelnél szálban álló „szüleit” is. Szerpentinekben vezetett az út a Höllkogelre, a csúcs alatti útelágazásnál leállítottuk a kocsit és Gáborék leereszkedtek a meredek hegyoldalon a feltáráshoz, amit beteg lábaimra való tekintettel nem vállaltam, hanem inkább növényeket fotóztam. Amikor felcsendült a kopácsolásuk, tudtam, hogy megtalálták, így türelmesen vártam, míg felhozzák a látványos zsákmányt. A lazulit ott kvarcfillitbenben szerteágazó kvarcteléreken fordul elő, együtt az igen ritka szkandium ásvánnyal, a pretulittel és sok más mikroszkopikus méretű ritkasággal.

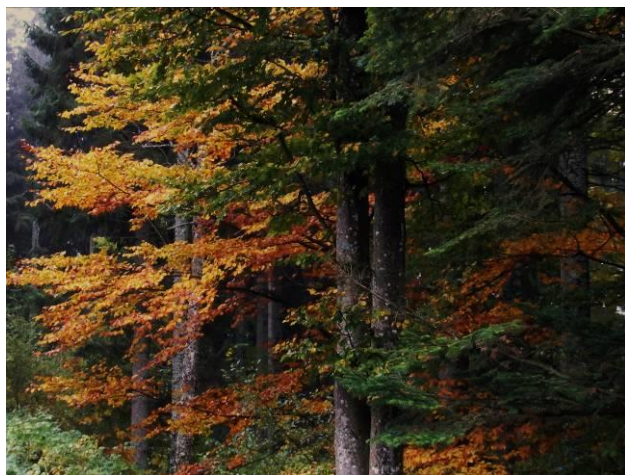
Itt álltunk meg a Höllkogelen

...és itt kellett leereszkedni

A lazulitfeltárás (Nagy Móni fényképe)

A Höllkogel őszi színei

Erdőtalaj a Höllkogelen – páfrányok, moha, gomba és áfonya

Már jócskán elmúlt dél, amikor haragoszöld fűves lejtők közt visszaindultunk Krieglach felé, ahol Walter jelzett egy nagyobb kavicszátont a Mürz folyó mentén, hátha ott is még lazulitre bukkanunk.

...mindig zöldebb a szomszéd fűve – leereszkedvén a Mürz völgyébe különösen

Kicsit bonyolult volt megközelíteni a Mürz-közi szigetvilágot, ami egyben jól kiépített, szigorúan védett terület, de végül megtaláltuk és nem bántuk meg – csodás táj, sebes folyóval, mocsáros tavakkal, színes fákkal, sok-sok vadvirággal, madárral. A zátonya is meglett, de ott sem kélett semmi, csak epidot, kalcit és magnezit volt bőven. Fényképezőgépünk itt többet dolgozott mint kalapácsunk, ez tény!

Út a Mürz menti TVT-be

A TVT bejáratú táblája

Útmenti virágok, gombák, kárókatonák a fán (az utolsó képet Nagy Móni készítette)

A Mürz folyó

Kavicszátony a folyóparton

Jókora séta után visszaindultunk a kocsinhoz és igyekeztünk még sötétedés előtt Breitenauba érni. Sajnos este felé a köd is visszakúszott a völgyekbe, így a festői mészkősziklákból nem láttunk semmit, mire szállásunkhoz értünk. Igen szép és barátságos, méreteivel és komfortjával lenyűgöző házban kaptunk helyet és miután bepakoltunk minden holminkat, már sötét is lett kint, mi pedig farkaséhesen és szomjasan nekiestünk a megérdemelt vacsoránknak, sörünknek. Házon kívüli dohányoszlopnál észrevettük, hogy a falu közvilágítása leleményesen és energiatakarékosan

mozgásérzékelőkkel működik – ha nincs ember az utcán, világítás sincs. Éjjel aztán zuhogott az eső, de abból már nem éreztünk semmit, mélyen aludtunk.

Ahol így fogadnak, az csak jó hely lehet – Heidi's Schlummerkiste Breitenauban, érkezésünkkor

Másnap reggel még mindig esett az eső, hideg is volt, így előkerültek az esőkabátok is. Kiadós reggeli után elindultunk Bruck felé, majd a Mura széles völgyében utaztunk Murau felé, a Wölz-i Tauernbe.

Hegyek és felhők a Mura völgyében

Katsch-i kőfejtő bejárata

Katsch-i kőfejtő a kocsiból

Nem holdfény, hanem felhők mögötti nap a Katschtalban

Hosszú utazást követően Katschnál lekanyarodtunk – még mindig esőben – a Katsch patak völgyébe és legalább menet közben vethettünk egy pillantást a tiltott gyümölcsre, a schwarzenbergi márvány-kőfejtőre. Egyre idillikusabb környezetben St. Peter községig jutottunk el, ahol a 2474 m-es

Greim hófedte csúcsa tornyosodik a 850 m-en fekvő völgy felett. Amint elértük a Zeiler-bányába vezető utat, csodákkal határos módon elállt az eső. Piros almákat kínált egy kis fa a bánya bejáratánál, megkerültük a sorompót és bejutottuk a már fákkal benőtt és sajnos részben feltöltött bányába.

St. Peter a bányabejárat felől

A Zeiler-bánya hátsó fala

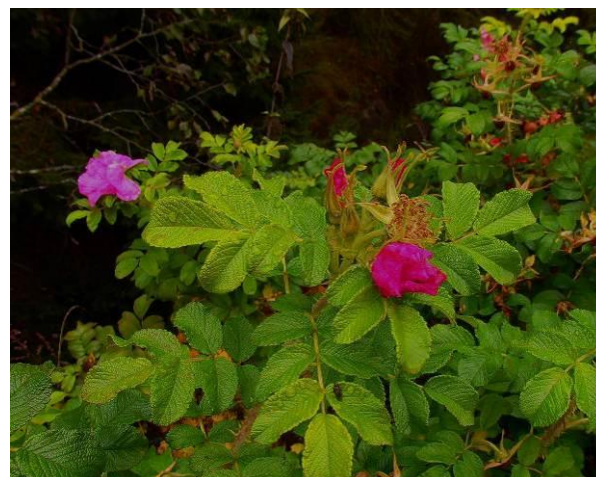
St. Peter, vadles a bánya mellett

Nagy márványtömbök a bányában

Erősen gyűrt csillámpala a bányában

A nyár utolsó hírnökei

Túl sok anyag nem volt, néhány nagy márványtömb, apróbb grafitos, rózsaszín gránátos csillámpala, de azért ezt-azt még sikerült összeszedni, ércek közül azonban csak piritet. A feltöltött bányában talált metamorf kavicsok a feltöltésből származhattak, de találtunk építőanyag-

maradványokat és szépen kifaragott gránit-kockaköveket is. Közben egyre világosabb lett, a Greim friss fehér sapkájával egyre jobban látszódott és visszafelé a Katschtalban már néha kibújt a nap.

Búcsúzáskor kibújt a Greim frissen behavazott csúcsa St. Peter fölött

A Murához visszaéreve viszont újra eleredt az eső, a rádióban bemondták, hogy Ny-ról DK-re tolódik az esőfront és estére mindenütt megszűnik majd a rossz idő, de egyelőre csak dél volt. Végül Pregbe értünk, ahol 14:00-ra volt megbeszélve a találkozót a Schwarzl csoporthoz tartozó pregi serpentinbánya előtt.

Úton a pregi serpentin-dunit-bányához

A bánya főépülete

A Gulsen-bánya Preg felől

Pregi bánya, zúzalékhányók

Majdnem egy órával korábban értünk oda, így maradt időnk szétnézni a környéken, fotózni, megebédelni és kivárni az eső végét, ami pont akkor következett be, mikor megérkeztek grazi kísérőink, Walter és Wolfgang. Wolfgang kocsijába préselve felkapaszkodtunk a több mint 10 emeletes kőfejtő tetejére, mely akkor még a felhőkben úszott.

A bánya tetejéről Ny-felé nézvem a Mura völgyébe

Ugyanonnan K-re, már felfelé szállnak a felhők

Közben megnéztünk Ausztria legnagyobb törőjét és a kötörmelékbe ültetett kis fenyőfákat, melyek meglepő módon föld hiányában is növekedésnek indultak. Az utolsó meredek kanyar után felértünk a csúcsra, alattunk a Mura völgye, a túloldalon a Gulsen kőfejtő és körülöttünk magyar színű táj, azaz piros, fehér és zöld kövek.

Fehér magneziterek szelik át a színes szerpentinítet – csodás látvány

A fehér magneziterek látványosan átszelték a sötétzöld, vörösös-barna kőzetet és nagy, karfiolszerű tömbökben heverték szanaszét a földön. Gyűtést követően visszatértünk a kocsinhoz és lassan leereszkedtünk különböző érdekes feltárásokhoz, megcsodáltunk óriási, teljesen simára gyalult csúszási felületeket, törésvonalakat, megálltunk egy piroxénes (bronzitos) beépüléshez, majd egy amfibólos, gránátos falhoz, végül egy márványérhez.

Nagy csúszási felület (Nagy Móni fényképe)

Amfibólos-gránátos falrészlet

Preg, márvány-betelepülés

Preg, bronzitos fal

Fenyőkkel rekultivált meddő

Színes kövek

Sokat fotóztunk és közben hallottuk és láttuk a K-i kőfejtőrészben lezúduló kőlavinákat, melyek közül az egyik Wolfgang tapsára indult lefelé. Ebből aztán végleg megértettük, hogy miért marad zárva a gyűjtők előtt a bánya! Túl sok mintát innen nem szedtünk, bár a szép lila kämmereritnek (egy lila klinoklór-változat) mi sem tudtunk ellenállni. Leérve a bányaépülethez, két kocsival átmentünk a Mura túloldalára és a már régóta (gyűjtőknek is) lezárt Gulsen-bányába. ahol a híres kraubathi magnéziumkarbonátokból kívántunk gyűjteni, elsősorban a kék Mcguinnessitre vadásztunk.

Meredek bányafalak a lezárt kraubath-i Gulsen-bányában, a termelést az omlásveszély miatt állították le

Munkaszünet – a háttérben a pregi bánya napsütésben

Középső bányafal

Némi keresgelés után Móni bukkant rá egy nagy bronzitos tömbre, melynek minden repedéséből előkerültek a McGuinnessit kék gömbjei, fehér, ill, átlátszó aragonit társaságában. A leleteken barátian osztozkodtunk, a legnagyobbat Walternak adtuk. A fehér tús artinitet azonban nem leltük, de voltak bőven kromitos, olivenites és pentlanditos, kevésbé látványos tömbök is a törmelékben. És ahogyan megígérték – 16.30 óra után már ki is sütött a nap. Elbúcsúztunk barátainktól és most már a nap utolsó sugaraiban visszautaztunk Breitenaubába, útközben végre megpillantva a Hochlantsch meredek csúcsát. Gyorsan sötétedett, a szállásadóval rendeztük a számlát és elbeszélgettünk egy kicsit egy stampedli zsályalikör mellett, aztán nekiestünk a vacsoránknak és egy kis sörözgetéssel zártuk az eredményes napot.

Itt laktunk

Indulás előtt, fagyos, de napos reggelen

Másnap reggel korán keltünk, összecsomagoltunk és sikeresen begyömszöltünk megnövekedett holminkat a vékony jégréteggel bevont sárga kocsiba, reggeli után elbúcsúztunk barátságos házikónktól és elindultunk újra a Fischbacher Alpokba, mégpedig a Kapfenbergnél fekvő Hadersdorfba, ahol 9-re beszéltük meg a találkozót Walterrel egy gneisz-kőfejtő bejáratánál.

Még felhőben a hadersdorfi gneiszkőfejtő

Itt voltak régen a füstkvarcos hasadékok – most vízben állnak

Középső bányafal napsütésben

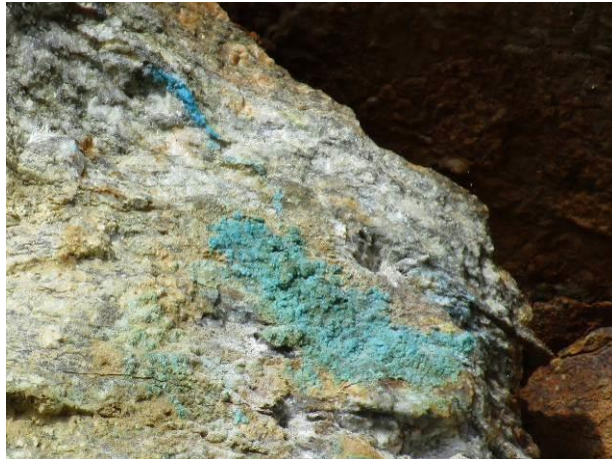

Anatóz-kvarcos fal a törő mögött

Munkaszünet (Nagy Móni fényképe)

Most is korábban értünk oda, még felhőkbe burkolódzott a szintén a CEMEX csoporthoz tartozó kőfejtő, melyben már fent a falon dolgozott egy nagy munkagép és szüntelenül jöttek-mentek a dőmperek anyagért. Aztán megérkezett Walter, hozott egy csomó könyvet és 2 üveg Schilcher-bort, majd telefonált Franz-nak, egy kapfenbergi gyűjtőnek, aki e kőfejtőnek szakértője. Ő is hamarosan odaérkezett és együtt először a bejáratot néztük meg, ami híres volt régén nagy méretű füstkvarcáiról. Sajnos az alsó bányaudvar vízben állt, így a falakat nem lehetett megközelíteni, így csak pár kalkopiritos-malachitos gneiszdarabkákat szedtünk. Közben feloszlott a köd és melegen kisütött a nap, bemásztunk a törő mögötti bányarészbe és anatóz kerestünk, mely itt táblás összenövésben sötétkék színben fordul elő. Franz magával hozott egy doboz mintát, melyek közül egy élénk kék kalkantit új lelet volt a bányában, így rajtam kívül mindenki elindult a felső szinthez vezető út melletti malachitos-kalkantitos falrészhez, én inkább lent maradtam és tovább vadásztam az anatózra, nagy kvarceres, granitoid tömbökben. A kezem nem sokáig bírta, egyre nagyobb vérfürdőt rendeztem az éles kvarcszilánkoknak köszönhetően, végül bekötött kézzel vártam a többiek visszatérését.

Rézércesedés a sziklafalban, távolról és közelről (kalkantit-kivirágzással), Nagy Móni fényképei

Miután visszatért a csapat fentről, már dél lett, még ajándékba kaptunk egy kis anatózt Franztól, akitől elbúcsúztunk és Walterrel elindultunk a délre forduló Mura mentén Graz felé, útközben még egy pillantást vetve a breitenauai sziklákra és a Peggau menti óriási mészkőfejtőkre. A grazi medencében azonban még állt a felhőzet, a nap teljesen eltűnt.

Graz felé utazva a Mura völgyében – még süt a nap

A grazi medencében még felhős az ég – a Schwarzl-csoporthoz tartozó kavicsbánya Wundschuhban

A Mura folyót követve Premstättennél letértünk az autópályáról, de az ottani kavicsbányába lezárt kerítése miatt nem tudtunk bejutni, így továbbmentünk Wundschuhba (ahogyan Wolfganggal előzetesen megbeszéltük) és ott mindjárt meg is találtuk, be is jutottunk. Az is már fel van hagyva, de elegendő anyag fekszik a bányató körül. Sajnos sok időnk, energiánk már nem maradt, pedig igen látványos kavicsok hevertek szanaszét, némelyik teljesen azonos a letenyei anyaggal, elsősorban a turmalinos-muszkovitos pegmatit. A helyszín különlegességére is bukkantunk – nagyméretű üreges vasas agyagkonréciók, régebben ezek a kenyérnyi méreteket is elérték Walter szerint, most olyan 10-15 centiseket leltünk. A másfél óra alatt, amit ott gyűjtöttünk, a keresett nefritre, lazulitra nem leltünk, gondolom, ehhez min. egy napos gyűjtőmunka szükséges.

Kavicskínálat – sok letenyei „ismerőssel” találkoztunk

Kora délután aztán Waltertől is elbúcsúztunk, akit sürgős családi teendők szólítottak és visszautaztunk Sopronba, a grazi medencét elhagyva újra napsütésben. Így végül az idő kegyes volt hozzánk, egyszer sem kellett zuhogó esőben gyűjteni, vagy hóból előkörtöni a leleteket. A színes fák, a rikító zöld mezők még a szürke, esős útszakaszokon üdítő színfoltokat képeztek és a meredek hegyoldalakon felkúszó felhők is szép látványt nyújtottak. Walter barátunk velünk volt, a kék kövek meglették, mit kívánhattunk még?!

Íme egy válogatás a gyűjtött anyagból:

(1) Fressnitzgraben

Lazulitkavics kvarccal

Lazulitkavics kvarccal

Turmalin kvarccal, földpáttal

Pátos kalcit, sziderit mészkőkavicsban

(2) Höllkogel

Lazulit, kvarc, muszkovit a Höllkogel-i feltárásból

Lazulit-fészek muszkovitos kvarcban

Lazulit muszkovittal

(3) St. Peter am Kammersberg, Zeiler-kőfejtő

Grafittartalmú márványminták

Kalcit márványban

Pirit márványban

Rózsaszín gránát (almandin?) grafitos csillámpalában

Gránát

Fluorit

Fluorit

Gránát, muszkovit

Fluorit, kvarc

(4) Preg

Magneziteres szerpentinít, in situ

Szines, magneziteres szerpentinitek in situ

Fehér karfiolos magnezit szerpentiniten, in situ

Orgonilite kämmererit (krómtartalmú klinoklór)

Magnesit – hófehér és vashidroxidok által festett változatban

Kaldon duniton

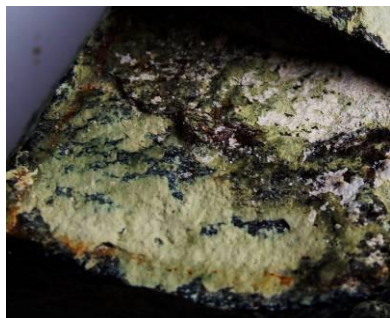
Klinoklór

Gránát, amfiból, földpát amfibolitban

Csillám, kvarc amfibolitban

Kromit

Bronzit (ensztatit változat)

Pentlandit

Talk szerpentiniben

Színes szerpentinít (szerpentinásványok, magnezit, vashidroxidok)

Zöldes-fehér szerpentinitek (komponensek nincsenek meghatározva)

(6) Gulsen

Aragonit, kalcit

Kromit

Gipsz vashidroxiddal

Antigorit, gipsz, Mcguinnessit

Talk

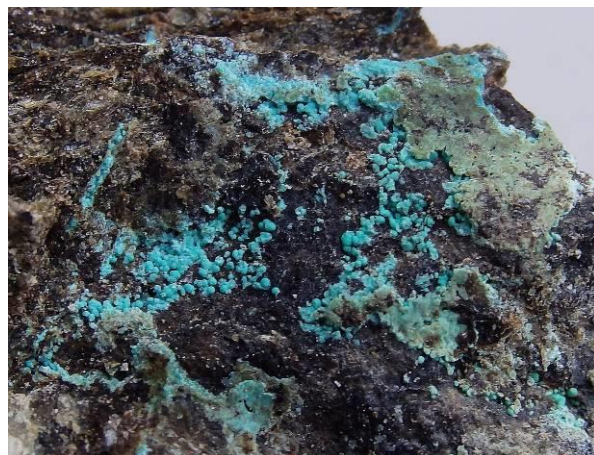
Talk

Mcguinnessit

Mcguinnessit, kalcit, bronzit

Mcguinnessit bronziton

(7) Hadersdorf

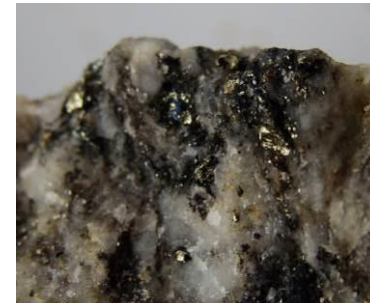
Anatázalmaz kvarcon

Igen apró kék anatáztáblák rutillal

Kvarc és adulár, vashidroxiddal gneiszben

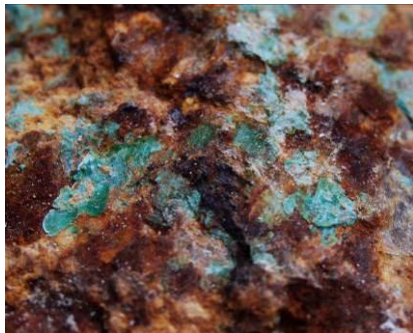
Covellin, kalkopirit, malachit

Vashidroxid gneiszen

Hematitos kvarc

Malachit bomló érces gneisz felületén

Cerusszit

Réteges csillám (biotit?)

Kalkantit rézérces gneisz kivirágzásában

(8) Wundschuh

Kavicstermés (Mura)

Vasas agyagkonkréciók

Turmalinos pegmatit

Kvarcit

Kvarcit, klorit, vasoxid

Andaluzit, turmalin, gránát pegmatitban

Serpentinit

Különféle amfibólok

Nagy és kis gránátok

Epidotos kőzetek

Szemes gneisz nagy albitokkal

Turmalinos-albitos pegmatit

Ezt természetesen még folytatni lehet, de nem akarom untatni az olvasókat – tény, hogy az Alsó-Tauern, Gleinalpe és Graz-i hegyvidék – beleértve az üledékes kőzeteket is – jelen van a pleisztocén kavicsfordalékban.

Körmendy Regina

Fényképek: ha másképp nincs jelezve, Körmendy Regina

Köszönetnyilvánítás:

Elsősorban Walter Postlnak köszönöm a túra előkészítésben nyújtott segítségét, az engedélyek beszerzését és a sok jó tanácsot, törődést, kiegészítő irodalmat; Wolfgang Mörthnek (Hartsteinwerk Preg) a pregi és kraubathi bányavezetést; Franz Ziesslernek a hadersdorfi bányavezetést és ásványajándékokat, valamint Mesics Gábornak az utaztatást és a leletek házhozszállítását, Nagy Móninak az átengedett fotókat.

Irodalom:

Bernhard F. et al. (1998) Zur Altersstellung der Lazulith-Quarz-Gänge im unterostalpinen Grobgneiskomplex der Nordoststeiermark und des südlichen Niederösterreichs, Mitt.nat.wiss.Ver.Steiermark, Bd.128, 43-56

Flügel H.W. (1975) Die Geologie des Grazer Berglandes, Mitt.Abt.Geol.Pal.Bergb. Landesmuseum Joanneum

Hanselmayer J. (1962) Fund eines Lazulith-Quarzfelsgerölles im Würm-Glazialschotter von Graz (Don Bosko), Sitzungsber. math.-naturw. Kl. Abt. I, 171/1-2

Meixner H.(1953) Die Minerale aus dem Dunitserpentinit von Kraubath, Mitt.Abt.Min.Joanneum, 21.23

Niedermayr G.(2000) Neue Mineralienfunde in Österreich, Carinthia II, XLIX, 190/110., 1237.sz.leírás

Postl W. (1993) Mineralienschatze der Steiermark, kiállításvezető,Joanneum Graz

Körmendy Regina

A parádsasvári Béke-táró kalcitjai

A Béke-táró – viszonylagos fajszegénysége miatt – sose lopta be magát a szívembe. Még mielőtt kitört a fluoritláz, csak egyszer látogattam meg hányóját és aránylag keveset gyűjtöttem, bár szép kalcitos darabok mindig voltak. Annál több példányt kaptam azoktól, akik bemerészkedtek a táróba és ezek közül igen tetszetős kalcitos darabok is akadtak. Nos, most már annak is befellegzett, a táró már nem ontja kincseit, a bezárási munkálatok a hányó anyagát is megsínylették, így örülni kell annak, ami megmaradt belőle. A magyarországi kalcitoknak – talán a bazaltokban és a gyöngyösoroszi érctelepeken találtak kivételével – az első 2 gyűjtési év elteltével mindig ellen tudtam állni, sose irigykedtem azokra, aki mázsaszámban cipelték haza, egy-két darabka minden megjelenésből bőven elég volt. Így a Béke-tárói kalcitokból is csak azokat tettem el, amelyek 1-1 jellegzetes kristálytípust és színt képviselnek, és azt hiszem, az ún „hegyvidéki” kalciton kívül (amit akkoriban lefele menet betettem egy bokor aljába, mert túl nehéz volt) minden fajta meglett: szkzenoéderek, romboéderek, ágyúpátok, gömbök, 2- és többgenerációs, stb.

Ami nagy valószínűséggel nincs meg (legalábbis nem a látható tartományban), azok az elektrummal vékonyan bevont kalcitok, melyeket Vidacs írt le 1965-ben és amelyek a kvarcban lévő aranyárványokkal, valamint a galenit ezüsttartalmával együtt adják a Béke-táró érces telereinek csekély nemesfém-tartalmát.

Néhány darab a gyűjteményemből:

A tipikus „selyemfényű” kalcit, markazit- és pirithintéssel

Sárga és fehér nagy szkzenoéderek

Szintelen szkalenoéderek pirittel

... és kőolajos üregben

Ez a halványbarna, sárgás-barna kalcit nagy felületeket vont be a táróban, tömegesen gyűjtötték

Sárga áttetsző szkalenoéderek

Fehér, erősen visszaoldódott szkalenoéderek

Üreges fehér szkalenoéderek

Szorosan összenőtt romboéderekből álló gömbök

Kétvégű fehér kristályok kvarcon, pirittel

Fehér „réteges” szkalenoéderek

Aranyszínű kalcit

Fénylő fehér kalcit

2-generációs kalcit

Kalcitgömbök és ágyúpátok

Színtelen ágyúpátok

Körmendy Regina

Fényképek: Körmendy Regina

Hírek, események

Magyar Földtani Védegylet

Már régóta ígéretnek új honlapot a MAMIT számára – a készítőiknek szívből ajánlom a szegedi székhelyű Magyar Földtani Védegylet Egyesület honlapját – ha hasonló színvonalú lenne, nagyon meg lennének elégedve.

A védegylet 2008-ban jött létre, igen nemes céllal (amit minden lelkiismeretes és igényes ásványgyűjtő is jegyezhetne):

A Magyar Földtani Védegylet Egyesület a földtudományok és a kapcsolódó diszciplínák teljes spektrumát lefedve kutatási, oktatási, környezetvédelmi, természetvédelmi, ismeretterjesztési és kulturális tevékenységét tekinti elsődleges céljának, alaptevékenységének. Az Egyesület a nagy múltú és hagyományokra visszatekintő magyar geotudomány hírnevét kívánja öregbíteni azáltal, hogy óvja és védi a természet értékeit, illetve terjeszti a földtudomány eredményeit. Az MFV a környezettudatosság és a fenntarthatóság értékeinek szellemében végzi minden tevékenységét, célja, hogy az emberi tevékenységek hatásai a természet teherbíró képességének határain belül maradjanak. Ezen értékek közvetítése - elsődlegesen az ifjúság és a diákok felé - a szervezet egyik fő prioritása, ezáltal is törekedve a természetvédelem területén az állampolgári részvétel lehetőségeinek bővítésére.

A védegylet honlapján (és Facebook-oldalán) található egy rendkívül értékes sorozat a Mesélő kövekről, amit minden Lelőhely-olvasónak is ajánlhatok: http://mfv.hu/heti_rovatok/a_kovek_meselnek/
Forrás: www.mfv.hu

85%-os készültséget ért el a Börzsönyvasút Nagyirtáspusztá és Márianosztra közötti felújított szakasza

A börzsönyjárók nagy öröme 2015-ben 600.000.000 Ft-os keretből elkezdtek a kisvasút utolsó, már rég nem használt szakaszának felújítását, időközben az új, 6,9 km-es sínpár már elérte Márianosztrát és elkezdtek a kiszolgáló épületek, berendezések építését. Mivel a kisvasút érinti a nagyirtáspusztai ércesedés területeit, régi bányászati objektumait (Alamizsna-tárót, Sarlós-Boldogasszony-tárót, régi horpákat, meddőhányókat) a hosszú gyaloglásokra már nem képes gyűjtők, ill. bányászat-történeti kutatók is profitálnak az új létesítménytől. Reméljük, a jövő nyáron már utazhatunk a kisvasúttal!

A kisvasút nyomvonala megtekinthető a www.borzsonyvasut.ipolyerdo.hu honlapján.

Forrás: www.marianosztra.hu

A mátrai ércbányák a tájrehabilitáció II. ütemében 2015-ben felszámolt maradványai

2015 végére a Földtani értékek védelme c. KEOP-programban ismét ásványlelőhelyként szereplő bányászati hagyatékot számolták fel:

Szálkacsurgói-táró és meddőhányó (Gyöngyösoroszi), Kis-Tölgyes-bérci táró és meddőhányó (Pásztó külterület), Béke-táró és meddőhányó (Parádsasvár), eközben a tárókat helyreállították és denevérbarát módszerrel végleg lezárták. A parádfürdői tárókkal ugyanezt már 2014-ben elvégezték (Pál, Róza, Etelka), de időközben bekapcsolták a helyreállított, lezárt bányászati objektumokat az Ilona-völgyi tanösvénybe is.

A recski (lahócai) bányamaradványok (tárók, meddőhányók, építmények, zagytározók) felszámolása is lényegében lezárult, a rekultivációs munkálatok alatt legális leletmentést nem tettek lehetővé. A tájrehabilitáció várhatóan 2016-ban fejeződik be. A mátraszentimrei létesítmények várható sorsáról még nincs hír.

Ezzel a mátrai ásványgyűjtés lényegében visszaszorul a kvarcos telérekre, a még üzemelő kőbányák anyagára, valamint a telérbibúváásokban még gyűjthető mikroásványokra.

Forrás: www.bnpi.hu

Őszi színek
Fénykép: Körmendy Regina